EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Zitting 1967

Nr. 9

1

Het voorlopig verslag is gedrukt onder nummer 100 van de zitting 1966—1967

EINDVERSLAG van de commissie van rapporteurs voor Justitie omtrent de ontwerpen van wet houdende:

a. Nieuwe regelen betreffende uitlevering en andere vormen van internationale rechtshulp in strafzaken (Uitleveringswet);

b. aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met bepalingen omtrent internationale rechtshulp in strafzaken;

c. goedkeuring van het op 13 december 1957 te Parijs tot stand gekomen Europees Verdrag betreffende uitlevering, van het op 20 april 1959 te Straatsburg tot stand gekomen Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken en van het op 27 juni 1962 te Brussel gesloten Beneluxverdrag aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken, met protocol.

Nadat het voorlopig verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende memorie van antwoord.

Algemeen

De vrijwel algemene instemming van de leden der Kamer met de onderhavige wetsontwerpen stemt de ondergetekenden tot voldoening.

Naar het oordeel van de ondergetekenden overschatten enkele leden de betekenis van de ontwerpen, wanneer zij daarin een perfectionering van de strafvervolging in internationaal verband zien. De voorstellen strekken slechts tot verbetering van de regeling van bepaalde reeds bestaande vormen van internationale rechtshulp in strafzaken. Het internationale strafrecht zal pas een afgeronde regeling hebben gevonden, wanneer de overdracht van strafvervolging en straftenuitvoerlegging van de ene staat aan de andere is geregeld. Intussen verheugt het de ondergetekenden dat de bedoelde leden overtuigd zijn van de aanvaardbaarheid, ja zelfs de noodzaak, van een verbeterde regeling van de uitlevering en de z.g. „kleine rechtshulp". Zij kunnen echter niet inzien dat daardoor het staatsapparaat zou worden geperfectioneerd, waarbij gevaar van machtsmisbruik en kans op ontsporingen zouden ontstaan. De onderhavige wetsontwerpen brengen hoegenaamd geen wijziging in het staatsapparaat noch ook in de werking daarvan. De rechtshulp waarop de voorstellen betrekking hebben, pleegt reeds van oudsher te worden verleend.

Weliswaar wordt — in vergelijking met de bestaande Nederlandse wetgeving — een zekere verruiming van de mogelijkheden teweeggebracht door de voorgestelde invoering van het criterium van de gekwalificeerde dubbele strafbaarheid, maar van zeker niet minder belang is de verhoogde rechtsbescherming, die op een groot aantal punten door de ont-

werpen wordt geboden, waardoor onjuiste beslissingen worden tegengegaan. De aan het woord zijnde leden achten de bescherming onvoldoende in gevallen waarin de uitlevering wordt gevraagd voor een strafbaar feit, dat is aan te merken als een politieke gedraging. De ondergetekenden merken daaromtrent op dat de Uitleveringswet van 1875 in die gevallen uitlevering niet verbiedt. De ontworpen Uitleveringswet en de ter goedkeuring overgelegde verdragen daarentegen verbieden de uitlevering voor politieke delicten. Indien de opgeëiste persoon of diens raadsman bij de behandeling van het uitleveringsverzoek door de rechtbank betoogt dat het feit, waarvoor de uitlevering is verzocht, als een politiek delict is aan te merken, zal de rechtbank daaraan in haar advies aan de Minister van Justitie aandacht hebben te schenken. Voor de te nemen beslissing is dat advies uiteraard van groot belang.

De Minister is voor zijn beslissing verantwoording schuldig aan de Staten-Generaal. Naar het oordeel van de ondergetekenden is op deze wijze voldoende gewaarborgd dat voor politieke delicten niet wordt uitgeleverd.

Zoals reeds in het vorenstaande tot uitdrukking kwam, zijn de ondergetekenden zich bewust van de rechtsontwikkeling, waarop vele leden de aandacht vestigden. Zij zeggen gaarne toe de verdere uitbouw van het stelsel van internationale rechtshulp in strafzaken te zullen bevorderen.

Het ontwerp Uitleveringswet

Artikel 2. In antwoord op de desbetreffende vraag van sommige leden mogen de ondergetekenden mededelen, dat vaststaat, dat thans overeenkomsten inzake uitlevering gelden tussen het Koninkrijk en de volgende staten:

1. Verenigde Staten van Amerika: Overeenkomst van 2 juni 1887, *Stb.* 1889, 74; zie ook *Stb.* 1904, 122.

2. Argentinië: Verdrag van 7 september 1893, *Stb.* 1898, 29.

3. België: Overeenkomst van 31 mei 1889, *Stb.* 1889, 93; zie ook *Stb.* 1895, 32; *Stb.* 1928, 4 en *Stb.* 1933, 8.

4. Denemarken: Overeenkomst van 18 januari 1894, *Stb.* 1895, 156.

5. Bondsrepubliek Duitsland: Notawisseling van 1 december 1956, *Trb.* 1957, 7.

6. Finland: Verdrag van 21 februari 1933, *Stb.* 1933, 333; zie ook *Stb.* 1934, 505.

7. Frankrijk: Verdrag van 24 december 1895, *Stb.* 1898, 113; zie ook *Trb.* 1951, 133.

8. Griekenland: Verdrag van 13/26 augustus 1905, *Stb.* 1906, 247; zie ook *Stb.* 1910, 68.

9. Israël: Overeenkomst van 18 december 1956, *Trb.* 1957, 8.

10. Italië: Verdrag van 28 mei 1897, *Stb.* 1897, 180.

11. Liberië: Overeenkomst van 4 februari 1895, *Stb.* 1896, 143.

12. Luxemburg: Overeenkomst van 10 maart 1893, *Stb.* 1893, 86.

13. San Marino: Verdrag van 7 november 1902, *Stb.* 1903, 73.

14. Mexico: Verdrag van 16 december 1907, *Stb.* 1909, 118.

15. Monaco: Overeenkomst van 26 juni 1894, *Stb.* 1894, 147.

16. Noorwegen: Verdrag van 11 maart 1879, *Stb.* 1879, 140.

17. Oostenrijk: Overeenkomst van 24 november 1880, *Stb.* 1881, 43; zie ook *Stb.* 1922, 33 en *Stb.* K 577.

18. Portugal: Overeenkomst van 19 mei 1894, *Stb.* 1896, 168.

19. Spanje: Overeenkomst van 29 oktober 1894, *Stb.* 1895, 38; zie ook *Trb.* 1951, 132.

20. Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland: Verdrag van 26 september 1898, *Stb.* 1899, 15; zie ook *Stb.* 1914, 551, *Stb.* 1920, 729, *Stb.* 1926, 3, *Stb.* 1928, 76, *Stb.* 1932, 181 en *Stb.* 1935, 588.

21. IJsland: Overeenkomst van 18 januari 1894, *Stb.* 1894, 41; zie ook *Trb.* 1964, 151.

22. Zwitserland: Verdrag van 31 maart 1898, *Stb.* 1899, 47.

Enkele van de hierboven genoemde verdragen zijn destijds mede van toepassing verklaard op uitlevering naar en van (een deel van) de toenmalige koloniën etc. van de verdragspartners. De vraag in hoeverre die verdragen thans gelden tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de nadien uit de koloniën etc. van onze verdragspartners voortgekomen onafhankelijke staten, is een onderdeel van de meer algemene volkenrechtelijke problematiek van de statensuccessie. Die problematiek is in studie bij de „International Law Commission" van de Verenigde Naties.

Na de bekrachtiging voor het Koninkrijk zal het Europese Uitleveringsverdrag in de plaats treden van de overeenkomsten, hiervoor genoemd onder 4, 8, 10, 16 en 22.

Daarenboven zal het verdrag gelden tussen het Koninkrijk en de volgende staten met welke geen overeenkomst inzake uitlevering bestaat:

— Ierland;
— Turkije;
— Zweden.

Het Beneluxverdrag zal, na de bekrachtiging door de drie partners, in de plaats treden van de overeenkomsten, hiervoor genoemd onder 3 en 12.

Artikel 3. Door de ondergetekenden is nimmer het standpunt ingenomen dat de bepaling van artikel 4, tweede lid in fine, van de Grondwet geen zin meer zou hebben. Zowel in de memorie van toelichting als in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer is slechts betoogd, dat door de grondwetsherziening van 1922 wijziging is gebracht in de functie van de wet die overeenkomstig dat artikel de algemene voorwaarden regelt waarop verdragen met vreemde mogendheden betreffende de uitlevering van vreemdelingen kunnen worden gesloten. Was vóór 1922 de vrijheid van de Kroon tot het aangaan van uitleveringsverdragen beperkt door de Uitleveringswet, sedert 1922 is die vrijheid beperkt door het grondwettelijk voorschrift, dat verdragen — behoudens hier niet ter zake doende uitzonderingen — de goedkeuring van de Staten-Generaal behoeven alvorens te kunnen worden bekrachtigd en in werking te kunnen treden. De materiële noodzaak van een uitleveringswet als grondslag voor het sluiten van verdragen is daardoor komen te vervallen. (Tot goed begrip wordt opgemerkt, dat materieel aan een Uitleveringswet in zoverre altijd behoefte blijft bestaan, dat daarin bepalingen van formeel recht en van rechterlijke of administratieve organisatie worden vastgesteld, die voor de werking van de verdragen noodzakelijk zijn). Ook de ondergetekenden wijzen — nu Kroon en Staten-Generaal samen zowel de wetgevende als de „traktaatgevende" bevoegdheid uitoefenen — een binding van de traktaatgever aan de wetgever af, zoals in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer tot uitdrukking is gebracht. De suggestie van zulk een binding gaat niet zozeer van artikel 3 van de ontworpen Uitleveringswet, als wel van artikel 4, tweede lid, van de Grondwet uit.

Artikel 3 van het ontwerp bevat slechts een tot de Kroon gericht voorschrift om bij het ter goedkeuring voorleggen van een verdrag, dat van de wet afwijkt, tevens een voorstel tot aanpassing van de wet te doen teneinde deze in overeenstemming te houden met de ontwikkeling van het internationale uitleveringsrecht, zoals artikel 4, tweede lid, van de Grondwet wil.

De ondergetekenden ontkennen niet, dat artikel 4, tweede lid, van de Grondwet ook betekenis heeft in ander opzicht dan alleen voor de vraag betreffende de functie van een uitleveringswet. Zij hebben daarop reeds in de memorie van antwoord aan

de Tweede Kamer gewezen, waar zij opmerkten, dat de bepaling uitgaat van de gedachte dat uitlevering in beginsel alleen geschiedt op basis van een verdrag en dat men er een geïmpliceerd verbod tot het uitleveren van Nederlanders in kan zien. Wat het laatste punt betreft, huldigen de aan het woord zijnde leden blijkbaar een geprononceerd standpunt. Zij zien in de bepaling van het tweede lid van artikel 4 een uitzondering op de regel, geformuleerd in het eerste lid, dat tussen Nederlanders en vreemdelingen rechtsgelijkheid bestaat. Zonder te stellen, dat de Grondwet uitlevering van Nederlanders zou toestaan, merken de ondergetekenden op, dat het beginsel van rechtsgelijkheid op zichzelf zich tegen die uitlevering niet verzet.

Artikel 4. De ondergetekenden hebben kennis genomen van het standpunt van sommige leden, dat het verbod van uitlevering van Nederlanders onverkort en zonder reserve gehandhaafd moet worden. Voor het tegenwoordige delen de ondergetekenden dat standpunt.

Artikel 10. In de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer is uiteengezet, dat de beslissing omtrent de vraag of uitlevering moet worden geweigerd in verband met gevaar van discriminatoire behandeling van de opgeëiste personen in de verzoekende staat, aan de Minister van Justitie dient te worden overgelaten, omdat deze over de gegevens kan beschikken, die voor de beantwoording van die vraag nodig zijn. Een rechtswaarborg dat de Minister, die beslist na rechterlijk advies, niet lichtvaardig tot zijn besluit zal komen, ligt in de verantwoording, die hij ter zake aan de Staten-Generaal is verschuldigd.

De ondergetekenden vernamen met erkentelijkheid, dat sommige leden zich geheel kunnen verenigen met het onderhavige artikel, zoals dat bij de behandeling in de Tweede Kamer is gewijzigd.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden betreffende het verband tussen het uitleverings- en het uitzettingsbeleid verwijzen de ondergetekenden allereerst naar blz. 4, linkerkolom, van de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, alwaar zij uiteenzetten in welke gevallen de verhouding tussen uitlevering en uitzetting vragen kan oproepen, en hoe in die gevallen dient te worden gehandeld. Dat ook bij de uitzetting ernstig rekening wordt gehouden met gevaar van discriminatoire behandeling in de vreemde staat, blijkt uit artikel 22, tweede lid, van de Vreemdelingenwet, waarbij in een bijzondere procedure is voorzien, indien de vreemdeling dat gevaar signaleert. In die gevallen is altijd een bijzondere aanwijzing van de Minister van Justitie nodig. In sommige gevallen kan de vreemdeling van de beslissing tot uitzetting in beroep komen, zulks onverminderd de voor hem openstaande rechtsmiddelen in het aan de beslissing tot uitzetting voorafgaande stadium.

Artikel 11. Strafbare feiten van politieke aard in de zin van dit artikel zijn, behoudens de uitzondering voor de aanslag op een staatshoofd:

1°. delicten, die ingevolge hun wettelijke omschrijving steeds — dus onafhankelijk van de omstandigheden van het geval — als zodanig zijn aan te merken (de staatkundige delicten in engere zin);

2°. delicten, die in concreto zijn gericht op het teweegbrengen van veranderingen in het politieke bestel;

3°. delicten, begaan ten einde een feit als onder 1° en 2° bedoeld mogelijk te maken, dan wel aan vervolging deswege, of aan discriminatoire vervolging, te ontkomen.

Bij de onder 2° bedoelde delicten komt het op de (objectieve) strekking van het begane feit aan en niet op de subjectieve) beweegredenen van de dader. Zo is een geval van mishandeling niet als een delict van politieke aard in de zin van het ontwerp te beschouwen, op de enkele grond, dat het feit is begaan uit afkeer van de staatkundige overtuiging of activiteit van het slachtoffer.

In antwoord op de vraag van enkele leden met betrekking tot de voorgestelde bepaling inzake de aanslag op een staatshoofd (artikel 11, tweede lid), zouden de ondergetekenden vooreerst willen opmerken, dat naar hun mening inderdaad niet gezegd kan worden, dat een aanslag op een staatshoofd steeds en onder alle omstandigheden een politiek karakter mist. Het onderhavige artikellid bepaalt echter, evenals de daarmede overeenkomende artikelen 3, eerste lid, onder *a*, van het Beneluxverdrag en 3, lid 3, van het Europees Uitleveringsverdrag, dat een dergelijke aanslag niet wordt beschouwd als een strafbaar feit van politieke aard in de zin van het wetsontwerp, hetgeen tot gevolg heeft, dat het in het eerste lid van artikel 11 opgenomen algemene verbod van uitlevering voor politieke feiten niet geldt voor aanslagen op staatshoofden.

Zoals reeds in de memorie van toelichting (blz. 12, tweede kolom) werd gesteld, is de grens tussen politieke en commune delicten niet scherp te trekken. Het Institut de Droit International en de International Law Association hebben herhaalde pogingen gedaan, te dezen regels op te stellen. Nadat immers, ten tijde van de Franse revolutie, een neiging was gebleken, voor politieke en daarmede samenhangende feiten op grote schaal een uitleveringsverbod toe te passen, viel enkele decennia nadien een tendens tot tempering van deze regel waar te nemen; men gevoelde de behoefte, feiten, die, hoewel van politiek karakter, tevens (ernstige) commune delicten waren, niet meer onder het uitleveringsverbod te doen vallen; evenzo werd de aanslag op een staatshoofd beschouwd als een feit, waarvoor in elk geval uitlevering diende te kunnen plaatsvinden.

Uit het bovenstaande kan blijken, dat de attentaatsclausule, zoals deze in het wetsontwerp, in het Beneluxverdrag en in het Europees Uitleveringsverdrag voorkomt, enerzijds historisch verklaarbaar is, anderzijds ook thans een functie vervult.

Voorts zij opgemerkt, dat de Uitleveringswet minimumvoorwaarden bevat voor uitlevering. Indien derhalve het Koninkrijk uitleveringsovereenkomsten zou willen sluiten, waarin de clausule niet voorkomt, zou de onderhavige bepaling daaraan niet in de weg staan. Indien echter de voorgestelde bepaling uit het wetsontwerp zou worden weggelaten, zou in het geheel geen uitlevering voor feiten, waarop de attentaatsclausule doelt, kunnen worden toegestaan, terwijl deze mogelijkheid krachtens de genoemde artikelen van het Beneluxverdrag en het Europees Uitleveringsverdrag wel dient te bestaan. Opdat Nederland zal kunnen voldoen aan het bepaalde in deze artikelen, dient de Nederlandse wet dus de mogelijkheid te bevatten, dat een uitlevering als bedoeld zal kunnen plaatsvinden.

Zoals gezegd, staat dit echter niet in de weg aan het sluiten van overeenkomsten, waarin onder strafbare feiten van politieke aard, waarvoor niet kan worden uitgeleverd, mede is begrepen de aanslag op een staatshoofd.

Overtredingen van plaatselijke politieverordeningen kunnen geen aanleiding geven tot uitlevering.

Artikel 12. De bepalingen van het tweede lid en de tweede volzin van het derde lid zijn limitatief. De Minister van Justitie kan derhalve geen toestemming geven tot vervolging of verdere uitlevering voor feiten buiten de in het tweede lid genoemde categorieën.

De door enkele leden gestelde vragen zijn ten dele reeds beantwoord in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer.

De ondergetekenden verwijzen naar hetgeen zij in die memorie mededeelden betreffende artikel 12 van de ontwerp-Uitleveringswet en artikel 14 van het Europees uitleveringsverdrag. Voor terugvordering van de uitgeleverde persoon in geval van schending van het specialiteitsbeginsel bestaat geen verdragsgrond. Een gedwongen terugkeer naar het grondgebied van de staat, die (oorspronkelijk) heeft uitgeleverd, is trouwens ook niet wenselijk. Zo kan moeilijk worden beweerd, dat terugleiding in het belang zou zijn van een door Nederland aan Griekenland uitgeleverde Griek, die daar — zonder in de gelegenheid te zijn gesteld binnen de door het toepasselijke verdrag bepaalde termijn het land te verlaten — wordt vervolgd ter zake van een vóór zijn uitlevering gepleegde diefstal, waardoor geen uitlevering is verzocht, indien de Griekse Regering heeft verzuimd alsnog de toestemming van de Ne-

derlandse Minister van Justitie voor die vervolging te vragen. De ondergetekenden erkennen gaarne, dat een afdoende controle op de naleving van het specialiteitsbeginsel zeer moeilijk te verwezenlijken is. Er is echter geen reden voor wantrouwen wat die naleving betreft jegens landen waarmede Nederland uitleveringsverdagen sluit. Hun is trouwens ook geen enkele klacht over een bewuste schending van dit beginsel bekend.

Artikel 13. De ondergetekenden kunnen niet inzien, dat het stelsel van voorlopige aanhouding in strijd zou zijn met de artikelen 5 en 13 van het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Artikel 5, eerste lid, onder *f*, van dat verdrag laat ruimte voor „the lawful arrest or detention of a person against whom action is being taken with a view to extradition". De regeling van de voorlopige aanhouding, vervat in de ter goedkeuring voorgelegde verdragen en de ontwerp-Uitleveringswet, is beperkt tot de gevallen bedoeld in de aangehaalde bepaling. Daarnaast bevat de regeling nog een aantal rechtswaarborgen ter bescherming van de vreemdeling. Artikel 13 van het verdrag van Rome heeft betrekking op gevallen van schending van individuele rechten en vrijheden. Voorlopige aanhouding krachtens de desbetreffende bepalingen van de uitleveringsverdragen en de Uitleveringswet levert in genen dele een schending van die rechten en vrijheden op. Overigens vestigen de ondergetekenden er de aandacht op, dat het wetsontwerp voorziet in periodieke controle op de vrijheidsbeneming door telkens een andere autoriteit (artikelen 14 en 15), beroep op de rechtbank (artikel 16, onder *a*) en toevoeging van een raadsman in geval van bewaring (artikel 55).

Artikel 15 c.a. Artikel 55 verplicht de president van de rechtbank om, in geval van toepassing van artikel 15, aan de vreemdeling, zo deze nog geen raadsman heeft, een raadsman toe te voegen. De artikelen 23, derde lid, en 24, derde lid, regelen geheel andere punten, namelijk de kennisneming van stukken nadat de officier van justitie heeft gevorderd, dat de rechtbank een ingekomen uitleveringsverzoek in behandeling zal nemen en de toevoeging van een raadsman aan een zich niet in bewaring bevindende vreemdeling om deze bij te staan tijdens de behandeling van het uitleveringsverzoek.

De in artikel 24, derde lid, bedoelde toevoeging geschiedt zodra de voorzitter van de rechtbank het tijdstip van verhoor van de opgeëiste persoon bepaalt. Ingevolge artikel 24, eerste lid, bepaalt de president dat tijdstip dadelijk na de ontvangst van de vordering van de officier van justitie. De officier van justitie doet die vordering uiterlijk op de derde dag nadat hij het verzoek tot uitlevering heeft ontvangen (artikel 23, eerste lid).

Beveelt hij op die zelfde dag — op een eerder tijdstip is dat ingevolge de bepaling van artikel 21, eerste lid, onmogelijk — de aanhouding van de opgeëiste persoon en vindt die aanhouding op dezelfde dag plaats, dan is het dus mogelijk, dat de opgeëiste persoon drie dagen van zijn vrijheid is beroofd, voordat hem een raadsman wordt toegevoegd. In het (exceptionele) geval, waarin de opgeëiste persoon op de dag van ontvangst van het uitleveringsverzoek nog ingevolge een bevel van de officier van justitie krachtens artikel 14 in verzekering was gesteld, komen daar nog ten hoogste 96 uren bij. De mogelijkheid, dat de opgeëiste persoon zich wekenlang verstoken van rechtsbijstand in verzekering bevindt, is dus uitgesloten.

Artikel 26. Zoals reeds opgemerkt, is het uitgesloten dat de opgeëiste persoon zich langer dan een week zonder rechtsbijstand in arrest bevindt. Met de vraag naar de betekenis van „onverwijld" in artikel 26, derde lid, heeft de duur van de inverzekeringstelling of bewaring evenwel niet van doen. Het derde lid van artikel 26 heeft betrekking op een bewering van de opgeëiste persoon ter zitting van de rechtbank.

„Onverwijld" heeft in die bepaling de betekenis van: aanstonds, zonder dat diepgaand onderzoek nodig is. Indien het nodig is in verband met de bewering van de opgeëiste persoon een getuige of deskundige in het buitenland te horen, kan de rechtbank daartoe een rogatoire commissie doen uitgaan.

Artikel 28. Met de woorden „zo spoedig mogelijk", in het eerste lid, is beoogd de urgentie van de uitspraak van de rechtbank te onderstrepen. In vele gevallen zal terstond uitspraak kunnen worden gedaan. Wordt in plaats van de aangehaalde woorden een bepaalde termijn genoemd, dan bestaat de kans, dat de praktijk zich vestigt om met de uitspraak te wachten tot het einde van de termijn, ook in gevallen waarin dat niet nodig is.

De ondergetekenden delen niet de zienswijze van enkele leden, dat het tweede en derde lid van artikel 28 zo beperkt zijn geformuleerd, dat vrijwel niemand met vrucht een beroep op dat artikel kan doen. Vermoedelijk hebben de bedoelde leden het oog op het tweede lid van artikel 28, voor zover daarin is bepaald, dat de uitlevering ontoelaatbaar moet worden verklaard, indien ten aanzien van de opgeëiste persoon geen sprake kan zijn van een vermoeden van schuld aan de feiten, waarvoor zijn uitlevering is gevraagd. Deze bepaling hangt samen met die van artikel 26, derde lid, al is geen beperking aangebracht tot de gevallen waarin de opgeëiste persoon zich op zijn onverwijld aantoonbare onschuld heeft beroepen. De redenen waarom ontoelaatbaarverklaring van uitlevering op grond van overwegingen ten aanzien van de feiten beperkt moet worden tot gevallen van evidente onschuld, zijn uiteengezet in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer ad artikel 26, derde lid, waarnaar de ondergetekenden verwijzen.

Artikel 31. De beslissing van de rechtbank omtrent de toelaatbaarheid van een verzochte uitlevering is in hoofdzaak een rechtsbeslissing, namelijk over de vraag of aan de formele vereisten van de wet en het toepasselijke verdrag is voldaan. Over de feiten van de strafzaak oordeelt de rechtbank niet, behalve indien en voor zover zij vaststelt, dat geen sprake kan zijn van schuld van de opgeëiste persoon aan het feit, waarvoor diens uitlevering is gevraagd. Naar het oordeel van de ondergetekenden bestaat er dan ook geen aanleiding om van de uitspraak van de rechtbank hoger beroep toe te laten.

Artikel 35. In de memorie van toelichting is erop gewezen, dat de prioriteit bij samenloop van verzoeken tot uitlevering niet dwingend is te regelen. Van geval tot geval zal moeten worden uitgemaakt wat het belang van een goede rechtsbedeling eist. Het ligt voor de hand om daarbij mede in aanmerking te nemen de ernst van de feiten, die aan de onderscheiden verzoeken ten grondslag liggen. Wat dat element in de beoordeling op zich zelf betreft, is de voorkeur te geven aan uitlevering naar het land waar een veroordeling is uitgesproken of een vervolging is ingesteld ter zake van de ernstigste feiten. Bij de beoordeling van de ernst der feiten komt aan de Nederlandse opvattingen daaromtrent groot gewicht toe.

Het bepaalde in artikel 35, onder *e*, is aldus te verstaan, dat in zoverre als door uitlevering naar één van de verzoekende staten de mogelijkheid wordt afgesneden, dat de opgeëiste persoon wordt vervolgt of gestraft voor de feiten waarop het verzoek van een andere staat betrekking had, uitlevering aan de eerstbedoelde staat minder in aanmerking komt. Verzekeringen van niet verdere uitlevering komen hier dus niet ter sprake; wantrouwen met betrekking tot zodanige verzekeringen nog minder.

Artikel 59. De mogelijkheid van een geldelijke tegemoetkoming voor schade ten gevolge van vrijheidsbeneming is beperkt tot de gevallen van ontoelaatbaarverklaring van de uitlevering, omdat in andere gevallen, waarin geen uitlevering is gevolgd — zij zijn genoemd op blz. 16, rechterkolom, van de memorie van toelichting — zeker geen verwijt kan worden gemaakt aan de Nederlandse autoriteiten, die de vrijheidsbeneming hebben gelast.

Verdragen

Aangaande de opmerkingen van vele leden omtrent de tijdsduur, die de Regering nodig heeft gehad om de ondertekende verdragen ter goedkeuring aan de Staten-Generaal voor te leggen, zouden de ondergetekenden willen verwijzen naar het antwoord, dat zij ter zake aan de Tweede Kamer hebben gegeven en dat als oorzaak van dit tijdsverloop de feitelijke bezetting van het desbetreffende onderdeel van het departement van de eerste ondergetekende noemt. Deze bezetting heeft inmiddels uitbreiding ondergaan.

Hieraan kan worden toegevoegd, dat de tweede ondergetekende maatregelen heeft getroffen, gericht op een intensievere interdepartementale coördinatie van de voorbereiding der parlementaire behandeling van overeenkomsten. Hij verwacht hiervan, dat zich in de toekomst slechts bij uitzondering de situatie zal voordoen, dat een overeenkomst eerst geruime tijd na haar ondertekening aan de Staten-Generaal ter goedkeuring wordt aangeboden.

Het Europees Verdrag betreffende uitlevering werd ondertekend door: België, Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Turkije, Zweden en Zwitserland; het werd bekrachtigd voor: Denemarken, Griekenland, Ierland, Italië, Noorwegen, Turkije, Zweden en Zwitserland.

Het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken werd ondertekend voor: België, Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Italië, Luxemburg, Noorwegen, Oostenrijk, Turkije, Zweden en Zwitserland; bekrachtigd werd het voor: Denemarken, Griekenland, Italië, Noorwegen en Zwitserland.

De ondergetekenden onderschrijven de opmerking van vele leden, dat de historie voorbeelden geeft van „bona fide" staten — in dit verband kan misschien beter worden gesproken van staten wier inrichting en gedrag blijk geven van eerbied voor algemeen aanvaarde rechtsbeginselen — die onder de ban komen van een regime, dat zich aan geen rechtsbeginselen houdt. In verband hiermede moge op de aansluitende vraag in de commissie naar de opzegbaarheid worden geantwoord, dat alle hier genoemde uitleveringsovereenkomsten, met inbegrip van de drie ter goedkeuring aangeboden verdragen, de mogelijkheid van opzegging met inachtneming van een termijn van zes maanden kennen.

De termijn genoemd in artikel 12, vijfde lid, van de ontwerp-Uitleveringswet komt overeen met die van artikel 7 van de bestaande wet. Met het oog op de bestaande uitleveringsverdragen is handhaving van die termijn noodzakelijk. De afwijkende termijnen van het Europese en het Beneluxverdrag zijn het resultaat van onderhandelingen, waarbij de stelsels van alle betrokken landen in aanmerking zijn genomen. De lange termijn van het Europese verdrag is niet in strijd met artikel 12, vijfde lid, van de ontworpen Uitleveringswet. Artikel 12, zesde lid, van het wetsontwerp behelst een speciale bepaling met het oog op de korte termijn van het Beneluxverdrag.

De nauwe betrekkingen tussen de Beneluxlanden — waarbij met name ook is te denken aan de opheffing van de personencontrole aan de binnengrenzen van het Beneluxgebied — geven aanleiding om onderling lichtere voorwaarden voor uitlevering te stellen dan gebruikelijk is. Dit is tot uitdrukking gebracht in een lagere „drempelwaarde" voor uitleveringsdelicten. Deze is gesteld op een bedreigde vrijheidsstraf van ten minste zes maanden, waarbij — in geval van uitlevering met het oog op strafexecutie — de opgelegde straf een vrijheidsbeneming van ten minste drie maanden moet meebrengen. In het algemeen zal derhalve naar België en Luxemburg uitlevering mogelijk zijn voor misdrijven, behoudens de beletselen uit anderen hoofde. Voor overtredingen zal in de regel geen uitlevering kunnen worden toegestaan. Strafbare feiten, die met hechtenis van zes maanden zijn bedreigd, zijn uiterst zeldzaam.

Desertie zal slechts bij uitzondering zijn te beschouwen als een strafbaar feit van politieke aard in de zin van het ontwerp van een nieuwe Uitleveringswet. (Vgl. hetgeen hierboven, ten antwoord op de opmerkingen over artikel 11 van dat ontwerp, is gesteld.) Daargelaten of zich zulk een uitzondering zou kunnen voordoen in een hypothetisch geval als aangeduid in het voorlopig verslag, zijn er, naar het oordeel van de ondergetekenden, goede redenen om de exceptie van politiek delict niet toe te laten als grond voor afwijzing van een door een der Beneluxpartners gedaan verzoek om uitlevering ter zake van desertie, gezien de nauwe verdragsbetrekkingen tussen de drie landen, hun democratisch staatsbestel en de bestaande wettelijke mogelijkheden tot het erkennen van gewetensbezwaren tegen militaire dienst. Ter voorkoming van eventueel misverstand merken zij hierbij nog op, dat iemand, die gedeserteerd is om zich te onttrekken aan vervolging wegens een ander strafbaar feit en die daarna als deserteur is uitgeleverd, in geen geval — dus ook niet met toestemming van de aangezochte staat — ter zake van dat andere feit zal kunnen worden vervolgd indien het van politieke aard is, tenzij hij inmiddels gedurende de daarvoor in het verdrag gestelde termijn de gelegenheid heeft gehad het grondgebied van de verzoekende staat te verlaten of hij zelf in de vervolging heeft bewilligd.

Aanvulling van het Wetboek van Strafvordering met bepalingen omtrent internationale rechtshulp in strafzaken

Het verheugt de ondergetekenden, dat sommige leden met genoegen kennis hebben genomen van de derde nota van wijziging, waarbij het bestaande artikel 136*a* Sv. wordt vernummerd.

De inhoud van die nota heeft met de materie van het wetsontwerp, waarop zij is ingediend, alleen in zoverre te maken, dat het ook daarin ging om een wijziging van het Wetboek van Strafvordering.

De indiening ervan had ten doel, zoals de enkele leden, die hierop nader ingaan, wel zullen begrijpen, om op de snelst mogelijke wijze de bezwaren weg te nemen, die bij de commissie van rapporteurs voor wetsontwerp **7979** tegen het behandelen van dat wetsontwerp waren gerezen. Een spoedige inwerkingtreding van dat wetsontwerp is immers noodzakelijk. Op 1 maart ll. is de Mijnwet continentaal plat in werking getreden. Tegen overtredingen van de bij en krachtens die wet vastgestelde voorschriften kan naar het huidige recht niet afdoende worden opgetreden.

De voorbereiding van een wetsontwerp op de strafvordering buiten het grondgebied van Nederland is al in 1962 ter hand genomen en, daar het hier om een gecompliceerde regeling gaat, eerst in de loop van 1964 voltooid. De voorbereiding van de Algemene Termijnenwet is eveneens in 1962 begonnen. De ontwerpers van beide wetsvoorstellen hebben in de betekenistitel van het Wetboek van Strafvordering een definitie willen invoegen en onafhankelijk van elkaar hebben zij daartoe een artikel 136a gecreëerd. Dat is de oorzaak van de gemaakte fout en geen andere.

De in de derde nota van wijziging gebezigde formulering, luidende: „Artikel 136*a* . . . . . wordt vernummerd tot artikel 136, tweede lid", betekent, dat het toegevoegde lid een nummer ontvangt, dat overeenkomt met de plaats, die het in het artikel heeft gekregen.

De Minister van Justitie,

STRUYCKEN.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.

De commissie van rapporteurs heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 2 maart 1967.

VAN MEEUWEN *(Voorzitter)*

SIEGMANN

BRONGERSMA

CAMMELBEECK

DELPRAT

DE GAAY FORTMAN

DE GEER VAN OUDEGEIN

VAN WIJK

SNOEK

1)

---

1) Het lid van de commissie van rapporteurs de heer IJmkers heeft inmiddels opgehouden lid der Kamer te zijn.